Ельвіра Лузік
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та психології професійної освіти,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Наталія Ладогубець
кандидат педагогічних наук, професор,
декан ФЛСК, Національний авіаційний університет, м. Київ

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

The article analyzes the innovative model of personal and professional development of higher education students through the use of modern information technology and blended learning technology. The principles and characteristics of the educational process in the information-synergetic environment of the higher education institution according the blended learning model are determined. The implementation of innovative educational technologies is demonstrated on the example of the use of e-learning course, that promoute the development of critical thinking – the basis of their personal and professional development.

Світові інтеграційні процеси, до яких приєдналася Україна, спонукаючи до нового бачення розвитку національної інтелектуальної ідентифікації та фахового потенціалу, прискорюють значні зміни у суспільному житті та актуалізують складні психолого-педагогічні проблеми й чинники становлення майбутнього фахівця закладу вищої освіти. Існуюча суспільно-зумовлена потреба у фахівцях, здатних не тільки успішно засвоювати суперечності наукових положень, а й удосконалювати зміст своєї майбутньої діяльності за допомогою критичного, творчого осмислення і застосування на практиці досягнень науки і практики з використанням інформаційних та комунікативних технологій, спонукає до пошуку нових підходів в освітній діяльності ЗВО.

На часі постає розуміння того, що професійна освіта - це не лише засвоєння професійних знань та умінь, а, перш за все, особистісний розвиток та професійне становлення фахівця, розкриття його внутрішніх можливостей та формування готовності до невизначеностей у професійній діяльності. Тобто, існуюча знаннєво-технологічна парадигма організації освітнього процесу у вищій професійній школі замінюється інформаційно-діяльнісною, яка розглядає процес підготовки фахівця як відкриту динамічну систему, що здійснює цілеспрямований вплив на професійно і соціально значущі зміни, які відбуваються зі студентами в процесі змішаного навчання. Функціонування такої відкритої системи освіти сприятиме наданню студентам можливостей не лише отримувати ефективну професійну підготовку як під час OF-LINE навчання, так і самостійної пізнавальної науково-практичної діяльності під час ON-LINE навчання в системі змішаного навчання, а й реалізовувати рефлексивний аналіз поточних подій та критичну оцінку їх з точки зору життєвої перспективи і базових особистісних цінностей студента.

Мета даної статті полягає у визначеності особливостей у провадження технологій змішаного навчання для розвитку критичного мислення у майбутніх фахівців в освітньо-інформаційному середовищі ЗВО. Поняття, принципи та закономірності функціонування критичного мислення в процесі змішаного навчання вивчали як зарубіжні, так і вітчизняні науковці (В. Біблер, Patricia McGree,Collis B., Кухаренко В.М., Краснова Т.І. та інші). Стрімкий розвиток комп'ютерної техніки, застосування її в усіх галузях, можливість інформаційного середовища зберігати, представляти та обробляти будь-яку інформацію зумовило їх широке використання в освітній діяльності. В той же час широкомаштабний розвиток педагогіки співпраці, активізація та індивідуалізація навчання, використання креативних технологій змінили роль і місце викладача у відкритому освітньо-інформаційному динамічному середовищі, що привело до необхідності заміни авторитарної системи синхронного управління змішаним навчанням. Blended learning, або змішане навчання – це освітній напрям, в рамках якого студенти мають змогу отримувати знання як самостійно, так і очно з викладачем. Організація освітньої діяльності в змішаному навчанні характеризуються особливостями, що визначають його переваги:

- гнучкість та доступність здобувати знання самостійно у слушний і зручний для студента час;
- індивідуалізація освітнього процесу, що враховує індивідуальні можливості та потреби слухачів;
- підвищення ефективності освітнього процесу за рахунок мотивації здобувача, що розвиває в ньому самостійність, самоаналіз та критичне мислення;
- зміна ролі викладача – консультант та координатор побудови індивідуального маршруту навчання студента;
- персоналізація освітнього процесу – студент самостійно визначає свої навчальні цілі та способи їх досягнення, зважаючи на власні освітні потреби, інтереси і здібності;
- інформаційне наповнення навчальних курсів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, що є основним навчально-методичним ресурсом змішаного навчання.

Так, метою електронного навчального курсу «Математичне моделювання в психологічних та соціальних дослідженнях» є формування теоретичних знань та практичних навичок, що сприяє здатності студентів до критичного осмислення тих професійно спрямованих практичних завдань, які складають основу

їхньої майбутньої професійної діяльності. Крім того, на заключному занятті, при відповіді на питання «Для чого потрібний вивчений матеріал?» студенти зазначають, виконавши, при цьому, завдання рефлексивної анкети. Таким чином, розглядаючи процес критичного мислення як наукове мислення, головною метою якого є ухвалення незалежних, ретельно обміркованих і виважених рішень, ми в електронному навчальному курсі « Математичне моделювання в психологічних та соціальних дослідженнях» створювали професійно-означені проблемні ситуації їз використанням та застосуванням інтерактивних форм навчання (діалоги, дискусії); письмовий виклад розмірковувань студентів із подальшою рефлексією; надання студентам права на помилку та моделювання ситуацій її виправлення. Крім того, при проектуванні навчальних занять в ON-LINEрежим, ми передбачали завдання, для вирішення яких студентам потрібно було виявити вміння з пошуку недостатніх даних, їх аналізу, структурування й адекватного подання; висунення і перевірку гіпотез; вироблення і зіставлення різних варіантів розв'язання задач і оптимально аргументованого вибору рішення. Саме обговорення, яке передбачає аналіз, оцінку та систематизацію даних, і є одним із найпоширеніших методів стимулювання критичного мислення.

Тенденції до зростання ролі самостійної роботи студентів, розмиття меж між різними формами організації освітнього процесу у ЗВО внаслідок широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій сприяли впровадженню в навчальний процес змішаного навчання як педагогічно виваженого поєднання технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання, спрямованого на інтеграцію аудиторного та позааудиторного навчання, що реалізує системні принципи відкритої динамічної системи освіти: мобільності учасників освітнього процесу, рівного доступу до освітніх систем, надання якісної освіти та формування структури і реалізації освітніх послуг для формування інноваційної моделі особистісно-професійного становлення майбутнього фахівця ЗВО, здатного до постійного професійного зростання.